

Positief en veilig klimaat op school

Gedragsverwachtingen formuleren

Leraren streven ernaar om een veilig en positief pedagogisch klimaat te scheppen in de klas, waarin leerlingen optimaal kunnen profiteren van het geboden onderwijs.

Een belangrijke bouwsteen die preventief bijdraagt aan een positieve omgeving is als leraar 'helder zijn over welk specifiek gedrag er van de leerlingen in een bepaalde situatie wordt verwacht'. Concreet betekent dit dat leraren vaststellen welke gedragsverwachtingen zij hebben van leerlingen, bijvoorbeeld:

- Per onderwijssituatie
- In de sociale omgang met elkaar
- Op verschillende plekken in en om de school

Door met behulp van gedragsverwachtingen duidelijk te zijn over welk gedrag we willen zien en horen, wordt gewerkt aan een klassenklimaat dat zowel leerling- als leraarvriendelijk is.

Effectieve kenmerken

Er is een aantal kenmerken die een gedragsverwachting effectief maakt:

- Concreet (beschreven in termen van waarneembaar gedrag)
- Duidelijk en eenduidig (alle leerlingen weten precies wat er van hen wordt verwacht)
- Positief, kort en bondig geformuleerd
- In de actieve vorm geformuleerd (loop rustig)

Wanneer de leraar voorafgaand aan een bepaalde situatie de gedragsverwachtingen herhaalt, is het voor de leerlingen duidelijk wat er van hen wordt verwacht. Hiermee wordt de kans groter dat het de leerling lukt om zich aan de gedragsverwachtingen te houden en wordt ongewenst gedrag voorkomen.

Voorbeeld

"Jongens en meisjes, we gaan vandaag een toets maken. De gedragsverwachtingen tijdens het maken van de toets zijn:

- *Je blijft zitten op je plaats*
- *Je bent stil*
- *Wanneer je klaar bent, blijf je op je plek zitten en ga je in stilte iets voor jezelf doen*

Veel succes!'

Waarden

Deze werkvorm maakt integraal onderdeel uit van de schoolbrede aanpak van gedrag: *Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS)*. Binnen deze aanpak is het gebruikelijk om als team schoolbrede waarden vast te stellen die de school belangrijk vindt om uit te dragen naar de leerlingen. Binnen SWPBS worden de gedragsverwachtingen gekoppeld aan de waarden, zodat het voor de leerlingen duidelijk is waarom het belangrijk is om zich aan de gedragsverwachtingen te houden. Een voorbeeld hiervan is: We luisteren naar elkaar, want dat is respectvol. Wanneer een school deze waarden niet heeft, kan een leraar samen met zijn klas waarden vaststellen.

Bekijk hieronder een voorbeeld van een ingevulde matrix van gedragsverwachtingen.

Voorbeeld

Onderwijssituatie	Veiligheid	Respect	Verantwoordelijkheid
Algemeen (3-5 basisverwachtingen)	- Houd je handen en voeten bij jezelf - Loop rustig	- Luister naar elkaar	- Ruim op wat je gebruikt hebt - Gebruik materiaal waar het voor bedoeld is
Instructie			- Je luistert goed zodat je weet wat je moet doen - Als je een vraag hebt, steek je je vinger op
Binnenkomen en weggaan	- Haal je stoel van tafel - Zet je stoel op de tafel als de klas uitgaat	- Groet elkaar - Zeg elkaar gedag	- Zoek zelf een activiteit - Houd je tafel en vak netjes - Houd de vloer netjes
Zelfstandig werken / spelen		- Help elkaar als je kunt	- Pak wat je nodig hebt - Kies een plaats waar je goed kan werken - Kleur je weektaak af
Vragen om hulp	- Als je een vraag hebt, steek je vinger op.		- Gebruik je blokje
Eet en drinkmomenten	- Zorg dat je tafel leeg is - Eet en drink op je eigen plaats	- Begin als iedereen klaar zit - Kauw met je mond dicht - Praten doe je als je mond leeg is	- Doe je afval in de prullenbak
Wc-gebruik			- Draai de hanger om als je naar het toilet gaat
Vrije keuze momenten / spel	- Maak goede afspraken		- Kies iets wat nog vrij is
Kring		- We luisteren naar elkaar met aandacht	- Steek je vinger op als je de beurt wilt

Een leeg format om zelf te gebruiken.

Onderwijssituatie
Algemeen (3-5 basisverwachtingen)			
Instructie			
Binnenkomen en weggaan			
Zelfstandig werken / spelen			
Vragen om hulp			
Eet en drinkmomenten			
Wc-gebruik			
Vrije keuze momenten / spel			
Kring			